

† **Profesor Josip Celestina.** Dne 17. oktobra t. l. smo pokopali moža, ki zasluži trajen spomin v naših srcih radi svojega delovanja na polju naše mlade šolske literature.

Josip Celestina se je rodil 21. februarja 1845. l. v Zagorju ob Savi. Kakor večina kmečkih dečkov je prišel že precej star v srednjo šolo. Pohajal je ljubljansko gimnazijo, prebil vse težkoče, ki jih je delal učencem v onih časih le malo znani učni jezik, pa je vendar dosegel vedno izvrstne uspehe. Leta 1867. je napravil zrelostni izpit. Matematika in fizika sta ga veselili od nekdaj, zato se posveti modroslovju. A kakor večina naših abiturientov, se je mogel zanašati le na svojo lastno moč. Sreča mu je bila mila, da je našel v Gradcu pri grofu Herbersteinu službo odgojitelja. Kako izborno je izpolnjeval svoje dolžnosti, kaže najbolje dejstvo, da so ostali njegovi gojenci in njih roditelji ž njim v prijateljski zvezi do zadnjega časa. — Še kot kandidat modroslovja je poučeval rajni na trgovski akademiji v Gradcu. Ravnateljstvo mu je priznalo prav laskavo, da je bil izboren učitelj in izvrsten odgojitelj.

Julija l. 1875. je prebil izpit za matematiko in fiziko na srednjih šolah. V šolskem letu 1875/6. je supliral na c. kr. moškem učiteljišču v Gradcu. Akoravno ni zatajeval nikdar svoje narodnosti, ampak jo moško zastopal, pridobil si je tudi tam ljubezen učencev in učenk ter priznanje svojih predstojnikov. — Početkom šolskega leta 1876/7. je bil imenovan za glavnega učitelja na c. kr. učiteljišču v Ljubljani, kjer je služil do konca novembra 1894. Kako izboren učitelj je bil, nam kaže laskava sodba njegovih ravnateljev; kako so ga spoštovali gojenci in gojenke, pa njihovo spoštovanje, ki so mu ga izražali o vsaki priliki prav do njegove smrti.

Celestina je bil miren, vesel človek, neumoren delavec, za vsako uro temeljito pripravljen, resen, pravičen učitelj, ki stremi le za tem, da vzgoji dobre, vestne učitelje. Sam jim je bil najboljši zgled. Pridobil si je spoštovanje tudi najširšega občinstva.

Da odpomore po svoji moči nedostatku, da so se morali učiti bodoči slovenski ljudskošolski učitelji matematike z nemškim učnim jezikom, se je lotil spisovanja slovenskih učnih knjig za svoje predmete. Poslovenil je dr. Močnikovo aritmetiko za nižje gimnazije (I. del 1882, II. del 1884), istega pisatelja geometrijo za nižje gimnazije (I. del 1883, II. del 1884), istega pisatelja aritmetiko za učiteljišča l. 1885, in je sodeloval pri prestavi Močnikove knjige posebne in občne aritmetike za učiteljišča po četrti nemški od A. Behackerja predelani izdaji.

Celestina je bil prvi delavec na polju slovenske matematike, ustvaril nam je terminologijo zanjo. Koliko težav in truda mu je prizadejalo to delo, ni moči opisati. A njegovi jekleni vztrajnosti se je posrečilo to delo.

Žalibog si je nakopal pri tem delu, ki ga je moral izvrševati večinoma ponoči, hudo bolezen na očeh. A kljub neznosnim bolečinam je vztrajal. Koncem osemdesetih in početkom devetdesetih let se mu je bolezen vedno hujšala, da mu tudi zdravniki niso mogli pomagati. Največja sreča je bila, da je našel v spoštovani Schulzevi rodbini skoro petindvajset let skrbno postrežbo in tolažbo.

Konečno mu je vid tako opešal, da je moral prositi za umirovljenje. Konec novembra l. 1894. je stopil v pokoj. Nj. Veličanstvo mu je zvišalo z ozirom na njegovo bolezen pokojnino za 400 K. Žalibog mu tudi v pokoju bolezen ni prizanašala. Leta je moral prebiti v temni sobi, cele noči je prebedel, ker mu bolečine niso dale spati. Konečno so se pomirile oči, že si je revež oddahnil, kar se shujša anevrizma na nogi tako, da si jo je moral dati odrezati. A tudi ta žrtev je bila zastoj. 16. oktobra zjutraj je rešila smrt potrpežljivega trpina daljših bolečin. Bodí mu zemljica lahka! Narodu slovenskemu bo ostal v trajnem, hvaležnem spominu.

F. H.

† **Fran Orožen.** Ob sklepu lista nam je nepričakovano došla tužna vest, da je ugrabila neizprosna smrt zopet enega naših „boljših“ kulturnih delavcev: dne 26. novembra je po mučni bolezni v 59. letu svoje starosti preminil Fran Orožen, profesor na c. kr. učiteljskih v Ljubljani. — Rodil se je 17. decembra 1853 v Laškem trgu na Štajerskem. Mariborski stolni prošt Ign. Orožen, znameniti zgodovinar lavantinskih dekanij, je bil njegov stric. Po končanih modroslovnih študijah je služboval kot suplent na novomeški gimnaziji, odkoder je prišel v jeseni l. 1886. za suplenta na ljubljansko realko, kjer je ostal tri leta; poučeval je zgodovino, zemljepis, nemščino in slovenščino. V septembru l. 1889. je bil imenovan za profesorja na ljubljansko učiteljske in tu je deloval do svoje smrti. — V politični javnosti se Orožen ni kazal, tem plodnosneje pa je posvetil svoje moči strokovnim organizacijam in pisateljevanju. Ko je l. 1892. idealno navdušenje za slovenske planine in čudoviti Kras poklicalo v življenje „Slov. planinsko društvo“, mu je bil Orožen načelnik celih petnajst let; in prva slovenska planinska kočá na Črni prsti nosi njegovo ime. Ko se je odpovedal načelniški časti, mu je občni zbor podelil častno članstvo, „ker je od postanka društva . . . ob hudih narodnih in političnih borbah previdno vodil društvo, mirno, trezno in stvarno deloval ter se posebno odlikoval tudi s planinoslovnimi spisi“. — Novoustanovljenemu „Društvu slovenskih profesorjev“ je načeloval do svoje bolezni; bil je član in odbornik „Pisateljskega podpornega društva“, od leta 1898. je bil marljiv odbornik „Matiče Slovenske“. — Oroženovo književno delovanje je bilo plodnosno. Za „Planinski Vestnik“, ki mu je bil nekaj časa tudi sourednik, je napisal te-le daljše članke: Valentin Vodnik kot turist in turistiški pisatelj (l. 1895); svojemu učitelju, slovečemu alpinistu Frid. Simonyju je posvetil prisrčen nekrolog (1896), opisal je Rogaško goro ali Donati (1896), „Golte“ ali Mozirsko planino (1898), svoje izlete na Krn, na Lisco poleg Sevnice ob Savi (1899) in na Mrzlico (1901). Mnogo je potoval po slovenskem Štajerju, ki ga je poznal temeljito. Posebno važno je njegovo „Potovanje na severno slovensko jezikovno mejo“, ki ga je napravil leta 1900. iz Celja čez Vojnik, Mislinjo, Slovenji Gradec v Spodnji Dravograd, Marenberg, na Kozjak, v Ivnico, Arvež, Luče in Lipnico. O njem nam obširno poroča v Plan. Vestniku za l. 1901. Pisal je o Vodnikovem „Vršacu“ ter določil, da je Mali Triglav po Vodniku opevani Vršac (1899). Iz Valvasorja je posnel njegovo pripovedovanje o Krmi ali Triglavu (1903); o Valentinu Staniču, prvem slovenskem veleturistu, je sestavil daljšo razpravo (XIII, 1907). — V „Ljubljanskem Zvonu“ je priobčil sledeče poljudne črtice: „S čim in kako so pisali stari narodi in kako pišemo zdaj?“ (1887), „O početku in razvoju pisem“ (1888), „Henry Moreton Stanley“ (1890; življenjepis tega slovečega afriškega potovalca je izdal l. 1892. v posebni knjigi). „Prvi hribolazci na Triglavu v dobi 1778 do 1837 (Lj. Zv. 1895). V spomin stoletnice Vodnikovega potovanja na Triglav je napisal črtico „Vodnik kot turist“